

PROTOKOL

2023 | YIL 4 SAYI 2

KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMA
MERKEZİ DERGİSİ

**“Rasyonel Politikalar” Altında
Türkiye Ekonomisi**

Baki Demirel

Putin’in “Belirsizlik” Korkusu

Meltem Hasançebi

**Ziraat Katılım Bankası Reklam Filmi’nin
Eleştirel Söylem Analizine Göre İncelenmesi**

Asiye IŞIK

**Fransa’yı Uyandıran Ölüm: Nahel Merzouk ve
Devam Eden Eşitlik Mücadelesi**

Muharrem Bayrak

**COVID-19’un Küresel Güvenliğe Etkisi:
Çıkarımlar ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılıarı**

Fevzi Kırbaşoğlu

**İbrahim Kalın’da Varlık ve İnsan Tasavvuru:
Makale Tanıtımını**

Ragıp Ergün

**21. Yüzyılda Uluslararası Sistemi
Yeniden Kurgulamak (Mı?)**

**Merve Suna
Özel Özcan**

**Metin Heper’in “Türkiye’de Devlet Geleneği”
Adlı Eseri Üzerine Tahlil**

**Öznur
Küçükkelepçe**

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN

EDİTÖR YARDIMCILARI

Öğr. Gör. Dr. Fatma NALBANT

Arş. Gör. Dr. Tülay DEMİR

Arş. Gör. Dr. Nisa ERDEM

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Bünyamin ER (Yönetim Bilişim Sistemleri)

Prof. Dr. İsmail KÖSE (Uluslararası İlişkiler)

Doç. Dr. Umut ÜZAR (İktisat)

Doç. Dr. Vahit GÜNTAY (Uluslararası İlişkiler)

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin YADİGAROĞLU (Sosyoloji)

İLETİŞİM

Karadeniz Teknik Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, No:2-06

Telefon: 04623773227

Faks: +90 462 325 3205 – 325 3185

E-Posta: sam@ktu.edu.tr

Web: www.ktu.edu.tr/sam

Yayın Türü:

Ulusal Süreli

**KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ**

**STRATEJİK
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

PROTOKOL DERGİSİ

SAHİBİ

Doç. Dr.
Özgür TÜFEKÇİ

Karadeniz Teknik
Üniversitesi
Stratejik Araştırma
Merkezi Müdürü

KTÜ SAM Protokol Dergisi kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, iktisat, işletme ve sosyoloji başta olmak üzere sosyal bilimler alanında, kısa makalelere yer veren akademik bir dergidir. Kısa makalelerin yanı sıra rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da dergi bünyesinde her sayıda belirli oranda yer verilecektir.

KTÜ SAM Protokol Dergisi Şubat ve Ağustos aylarında olmak üzere yılda iki kez yayımlanır.

Dergide yayımlanan yazılarda belirtilen görüşler yazarlara aittir; Derginin sorumluluğu yoktur.



**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

İÇİNDEKİLER

Kısa makale	“Rasyonel Politikalar” Altında Türkiye Ekonomisi <i>Doç. Dr. Baki Demirel</i>	6-18
Değerlendirme/ Fikir Yazısı	Putin’in “Belirsizlik” Korkusu <i>Doktorant Meltem Hasançebi</i>	21-24
Kısa makale	Ziraat Katılım Bankası Reklam Filmi’nin Eleştirel Söylem Analizine Göre İncelenmesi <i>Doktorant Asiye Işık</i>	26-38
Değerlendirme/ Fikir Yazısı	Fransa’yı Uyandıran Ölüm: Nahel Merzouk ve Devam Eden Eşitlik Mücadelesi <i>Doktorant Muharrem Bayrak</i>	40-43
Değerlendirme/ Fikir Yazısı	COVID-19’un Küresel Güvenliğe Etkisi: Çıkarımlar ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılıarı <i>Arş. Gör. Fevzi Kırbasoğlu</i>	45-50
Makale Tanıtımı	İbrahim Kalın’da Varlık ve İnsan Tasavvuru: Makale Tanıtımı <i>Dr. Öğr. Üyesi Ragıp Ergün</i>	52-58
Değerlendirme / Fikir Yazısı	21. Yüzyılda Uluslararası Sistemi Yeniden Kurgulamak (Mı?) <i>Doç. Dr. Merve Suna Özel Özcan</i>	60-64
Kitap Değerlendirmesi	Metin Heper’in “Türkiye’de Devlet Geleneği” Adlı Eseri Üzerine Tahlil <i>Doktorant Öznur Küçükkeleş</i>	66-74

PROTOKOL

PUTİN'İN “BELİRSİZLİK” KORKUSU

Doktorant Meltem Hasacebi

*Karadeniz Teknik Üniversitesi
mltm.hasancebi@gmail.com*

ÖZ

Sosyal bilimler içerisinde ortaya çıkan Uluslararası ilişkiler, kendi içerisinde felsefe, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, tarih, hukuk ve siyaset bilimi gibi alanları da içermektedir. Uluslararası ilişkileri tek tip bir alan olarak görmeye çalışmak ve diğer sosyal bilimler içerisinde var olan alanları reddetmek, dış politika çalışırken bizi doğru bir sonuca götürmez. Uluslararası ilişkiler alanında dış politika çalışırken, o ülkenin tarihi, tarihi düşmanlıkları, çıkarları ve öncelikleri ele alınan konularken, diğer taraftan liderlerin psikolojisi, geçmişi, hayata yaklaşımı ihmal edilen önemli konulardır. Bu bağlamda bu çalışma, 2022 yılında Ukrayna müdahalesi kararıyla dikkatleri üzerine çeken Vladimir Putin'in kararının arkasında yatan kişisel sebebin neler olabileceği üzerine odaklanmaktadır.

1. Ukrayna Müdahalesine Giderken

Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodymyr Zelensky'nin Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)'ne üye olma isteği Putin tarafından oldukça eleştirilmiş ve sürece endişeyle yaklaşmasına neden olmuştur. NATO'ya katılma isteğine ek olarak, 2021 yılında birçok askeri tatbikat gerçekleştiren Ukrayna, ayrıca NATO ülkelerinin çoğunun da dâhil olduğu bir tatbikat gerçekleştirmiştir. Bu duruma tepki gösteren Putin ise eleştirmek ve kınamakla kalmamış, tatbikatın gerçekleştirileceğinin belli olmasının ardından resmi sitesinde bir makale yayımlamıştır. Bu makalede, Ukraynalılar ile Rusların tek bir halk olduğunu ve Ukraynalıların Rus olduğunu savunmuştur. Ukraynalıların Rusya'dan bağımsız hareket etmek istemelerinin suçlusu olarak da Avrupalı devletleri göstermiştir (Putin, 2021). Putin, yayımlanan bu makaleden yedi ay sonra, 2022 yılının Şubat ayında Ukrayna'ya karşı “barışı koruma operasyonu” adı altında saldırı başlatmıştır.

Putin'in Ukrayna müdahalesi öncesi Ocak ve Şubat aylarını incelediğimizde dış politikayı ve telefon görüşmelerini aktif kullandığı görülmektedir. Ukrayna müdahalesi öncesinde bu yolları denemesinin arkasında yatan neden nedir? Aslında “ben tüm diplomatik yolları denedim ama karşı taraf isteklerimize yanıt vermedi demek için miydi; yoksa gerçekten bir beklenti içerisine girdi de karşılık mı alamadı” gibi savlar ortaya atılabilir.

2021 yılının Aralık ayında Washington ve NATO ile görüşmeye başlayan Rusya, Ukrayna'nın NATO'ya dâhil olmayacağına yönelik "yazılı bir belge" isteğini belirtmiştir. 2022 yılının Ocak ayında da NATO ile başlayan görüşmeler, bu istek çerçevesinde gerçekleşmiştir. Ayrıca Putin, bu isteğin gerçekleştirilmesini bir numaralı hedef ve en önemli öncelik olarak vurgulamıştır. Bu gelişmelerin yanı sıra Putin'in Ukrayna müdahalesi öncesi Güvenlik Konseyi konuşmalarında en çok vurgu yaptığı nokta, NATO'dan Ukrayna meselesinde "yazılı bir belge" beklentisinin olmasıdır. Putin, Ukrayna'nın NATO'ya dâhil olmayacağına yönelik somut ve yazılı bir belge istemiş ve tek güvenilirliğin bu şekilde sağlanacağını savunmuştur. Aksi bir durumda sözlerin bir geçerliliğinin olmadığını dile getirirken, yarın bir gün Ukrayna sınırına NATO birliklerinin gelebileceğini ve bu durumun endişe uyandırdığını açıklamıştır. Antlaşma, sözleşme, belge bir şeyin net sonucudur ve bağlayıcılığı vardır. Ancak konuşmaların/söylemlerin bir bağlayıcılığı yoktur. Dolayısıyla, bağlayıcılığı olan şeyler artık "belirliliği" olduğu için bizi güvende hissettirirken; söylemlerin bağlayıcılığının olmaması "belirsiz" bir duruma neden olur.

2. Belirsizliğe Giden Yol

Doğu Almanya'nın Dresden şehrinde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) adına çalışan KGB yetkilisi Putin için SSCB'nin dağılması büyük bir yıkıma neden olmuştur. 9 Kasım 1989 tarihinde Berlin Duvarı'nın yıkılışı ve sonrasında yaşananlar Putin'in hayatında büyük bir etkiye sahiptir. KGB binasının önünde saldırgan bir kalabalıkla karşı karşıya kalan Putin, Dresden'deki Kızıl Ordu tank birliğini arayarak yardım istediğinde, kendisine yapılan açıklamanın "Moskova'dan emir almadan hiçbir şey yapamayız. Ve Moskova sessiz." olduğunu dile getirmiştir. Putin daha sonra verdiği bir röportajda 'Moskova sessiz' olayından bahsederken "O zaman ülkenin artık var olmadığını hissettim. Ortadan kaybolmuştu. Birliğin hasta olduğu açıktı. Ve tedavisi olmayan ölümcül bir hastalığa yakalanmıştı - iktidar felci" düşüncelerini de dile getirmiştir (Henrikson, 2022: 22). Putin'in yaşamında ortaya çıkan terk edilme ve yönsüzlük hissi kaygıya neden olmuştur. Bireyin kaygı sorunu yaşamasındaki önemli sebeplerden biri "belirsizlik" korkusudur. Moskova tarafından terk edilmesi ve ülkenin belirsizliğe gömülmesinin Putin'de yarattığı etkilere, Ukrayna müdahalesinde rastlanmaktadır.

Belirsizlik korkusu, belirsiz durum ve olaylar karşısında kişinin bu durumdan hoşlanmaması veya rahatsız olması olarak tanımlanır. Geleceğin belirsiz olması çoğu kişi tarafından doğal bir durum olarak görülürken; bazıları için belirsizlik büyük bir sorun oluşturmaktadır. Belirsizlik, geleceğe yönelik endişe

duyulmasına neden olurken, bu gibi durumlar karşısında verilen tepkilerde hareket edememe, öfkelenme, saldırganlık olarak ortaya çıkmaktadır. Belirsizlik karşısında kişinin alabileceği önlemlerde hedefe yönelik davranışlar geliştirerek, belirsizliği azaltmak vardır. Belirsizliği azaltmak için çok iyi planlamalar yapmakla ilgilenilir ya da belirsizliğin ortaya çıkmasına neden olacak durumlar engellenir veyahut belirsizliğe neden olacak durumlardan kaçınılır (Strauss, 2017). Aynı zamanda belirsizlik durumunda kişi genel olarak olumsuz düşüncelere yönelir ve tehditleri düşünmeye odaklanır. Bu da kişinin artan bir şekilde öfkelenmesine ve saldırganlaşmasına neden olur. Putin'in "belirsizlik" korkusu da yanlış adım atmasına ve saldırganlaşmasına neden olmaktadır.

3. Putin'in Belirsizlikle Sınava

Putin döneminde Ukrayna'da Batı yanlısı bir yönetimin iktidara gelmesine (2005-2010) rağmen ekonomik sorunların artan bir şekilde ülkeyi iflasa sürüklemesi Ukrayna halkının Avrupa Birliği (AB) isteğinde azalmaya neden olmuştur. Ayrıca 2008 yılında Ukrayna NATO'ya üye olma isteğini dile getirmişse de birçok ülke açıkça bu fikre sıcak bakmadığını belirtmiştir. Bu yüzden 2005-2010 yılları arası Putin'in kendini güvende hissettiği bir dönem olmuştur.

2014 yılında Ukrayna halkının Rus yanlısı bir yönetime karşı protestoları başlatması ve AB ile ilişkilerin geliştirilmesini istemesi, Putin için bir belirsizlik korkusuna neden olmuştur. 2014 yılında halk içerisinde Batıya yönelim, Putin'in gelecekteki belirsizlik endişesinin artmasına neden olmuş ve NATO endişesi, Kırım müdahalesiyle sonuçlanmıştır.

Putin'in "belirsizlik" söz konusu olduğunda saldırganlaşmasının en önemli nedenlerinden biri de kendince bu şekilde önlem alabileceğini ve belirsizliğin ortadan kalkabileceğini düşünmesidir. NATO'nun üyelik şartında "üye olmak isteyen ülkede herhangi bir tehdit ya da güç kullanımının olmaması ve barışçıl çözüme gidilmesi gereklidir" ifadesi yer almaktadır. Putin'in Ukrayna müdahalesi, ülke içerisinde güç kullanımına neden olmakta ve NATO'ya üyelik için şartların geçersiz olmasıyla sonuçlanmaktadır. Putin'in attığı bu adımların arkasında, kendini güvende hissetme isteği var olabilir.

2021 yılında Amerika Birleşik Devletleri Başkanlığı görevine gelen Joe Biden yönetimi, Ukrayna'yı desteklemiş ve bu yönde adımlar atmıştır. Bu durumun Putin'de yarattığı endişe, belirsizlik korkusunun artmasına neden olmuştur. Putin'in bu gelişmelerde tekrardan saldırganlığa başvurması ve kendince önlemler alması kaçınılmazdır. Putin attığı adımlarla birlikte

kendince, Ukrayna'nın NATO üyeliğini yeniden engellediği savında olabilir.

Putin'in Dresden'de yaşadığı terk edilmenin kendisinde yarattığı travma, iktidar sürecinde kendisi ile var olacak ve dış politikada ilerlerken "belirsizlikten" kaçınmaya çalışacaktır. Bu nedenle Putin, dış politikada sert ve saldırgan bir çizgide ilerleyecek ve kendince önlemlerini almaya çalışacaktır. Örneđin, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Putin ile görüşmelerinde Ukrayna'nın NATO'ya dâhil olmayacağına yönelik söylemlerinin olmasına rağmen Putin'in yazılı bir belge ile kendini güvenceye almak istemesi gibi gelecekte de böyle bir durumda sonucun olması muhtemeldir.

NATO tarafından ele alırsak; günümüzde devletler, savaşa sürüklenmek istememektedir. Demokratik seçimle iktidara gelen yönetimlerin sadece çıkarları doğrultusunda önemli bir nükleer güce sahip olan Rusya'ya saldırması halk arasında büyük tepkiye neden olabilir. Bu gerekçeyle, Ukrayna'nın üyeliği konusunda oy birliğiyle karar verilen NATO içerisinde çekimser davranacak devletler bulunmaktadır. Rusya coğrafyasına çok yakın bir konumda olan NATO ülkelerinin 5. madde kapsamında bir savaşa sürüklenmeye gönüllü olmaları kolay değildir. Bu unsurları ele aldığımızda, Ukrayna'nın NATO'ya üyeliği konusunda Putin'e karşı bir dik duruş sergilenmeye çalışılmışsa da, savaşın başlamasının ardından NATO ülkelerinin geri planda kalması belki de en baştan beri Putin ile yürütölen diplomatik sürecin yanlış bir çizgide ilerlediğinin kanıtıdır.

Kaynakça

Henrikson, A. K. (2022). The trauma of territorial break-up: The Russia-Ukraine conflict and its international management—geopolitical strategy and diplomatic therapy. *Geopolítica(s)*, 13(1), 11-36.

Putin, V. (2021). Article by Vladimir Putin on the historical Unity of Russians and Ukrainians. *President of Russia*, <http://www.en.kremlin.ru/events/president/news/66181>

Strauss, J. S. (2017). Uncertainty theory: A powerful approach to understanding psychiatric disorder. *Psychiatry*, 80 (4), 301-308, DOI: 10.1080/00332747.2016.1247623.

PROTOKOL

Protokol Dergisi

Çağrı Metni

Protokol dergisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Stratejik Araştırma Merkezi bünyesinde yayımlanmaktadır. Uluslararası İlişkiler, Sosyoloji, Ekonomi, Kent, Çevre ve Yönetim konuları başta olmak üzere sosyal bilimler alanına dair kısa makalelere yer veren hakemli dergi, Şubat ve Ağustos olmak üzere yılda iki kez yayımlanmaktadır.

Kısa makalelerin yanı sıra derginin her sayısında rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da yer verilmektedir.

Dergi, öncelikli olarak ilgili alanlardaki güncel strateji temelli konulara dair tartışmaları okuyucu ile buluşturmayı hedeflemektedir.

Bu bağlamda hazırladığınız çalışmalarınızı bekliyoruz...

Genel yayım ilkeleri ve yazım kuralları için:

www.ktu.edu.tr/sam/protokol

Dergiye yazı göndermek için:

suna.ersavaskavanoz@ktu.edu.tr



**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM



**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

PROTOKOL

PROTOKOL

2023 | YIL 4 SAYI 2

KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMA
MERKEZİ DERGİSİ

**“Rasyonel Politikalar” Altında
Türkiye Ekonomisi**

Baki Demirel

Putin’in “Belirsizlik” Korkusu

Meltem Hasançebi

**Ziraat Katılım Bankası Reklam Filmi’nin
Eleştirel Söylem Analizine Göre İncelenmesi**

Asiye IŞIK

**Fransa’yı Uyandıran Ölüm: Nahel Merzouk ve
Devam Eden Eşitlik Mücadelesi**

Muharrem Bayrak

**COVID-19’un Küresel Güvenliğe Etkisi:
Çıkarımlar ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılıarı**

Fevzi Kırbaşoğlu

**İbrahim Kalın’da Varlık ve İnsan Tasavvuru:
Makale Tanıtımı**

Ragıp Ergün

**21. Yüzyılda Uluslararası Sistemi
Yeniden Kurgulamak (Mı?)**

**Merve Suna
Özel Özcan**

**Metin Heper’in “Türkiye’de Devlet Geleneği”
Adlı Eseri Üzerine Tahlil**

**Öznur
Küçükkelepçe**